

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

מוקד סיוע לעובדים זרים

עשור של מאבק לזכויות מהגרים

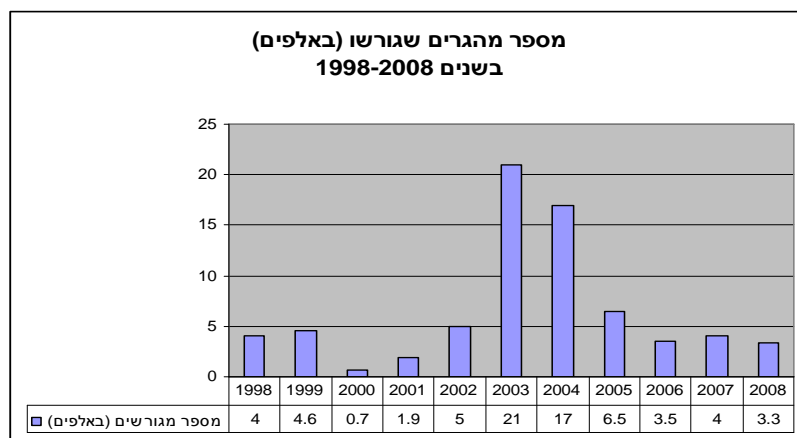
נספח נתונים

א. מהגרי עבודה:

50,000 פניות לסיוע: במהלך העשור האחרון סייע המוקד לכ-50,000 מהגרים. אין נתון מדויק על מספר המהגרים ששהו בישראל בעשור האחרון, אך לכל הדעות מדובר בחלק נכבד מהאוכלוסייה. בהעדר סיוע משפטי שניתן על ידי המדינה, פנו רבבות המהגרים אל המוקד בבקשה לסיוע בעיקר בתחום של גירוש ומעצר. אם מחברים את מספר הפניות הגבוה הזה לפניות הרבות שהתקבלו במשרדי ארגוני הסיוע האחרים, ניתן לראות בבירור שבעשור האחרון אוכלוסיית המהגרים של ישראל היא אוכלוסייה במצוקה.

מהגרים מ-125 מדינות: פנו למוקד בבקשת סיוע בעשור האחרון. מדינות עיקריות: אסיה (פיליפינים, הודו, סרי לנקה, תאילנד, סין, נפאל, אוזבקיסטאן); אפריקה (גאנה, ניגריה, גינאה, חוף השנהב, סודאן, אתיופיה, אריתריאה, ליבריה, קונגו, סירה ליאון); דרום אמריקה (קולומביה, בוליביה, אקוואדור, פרו); אירופה (מולדובה, רוסיה, רומניה, אוקראינה, בלרוס, בולגריה) והמזרח התיכון (תורכיה, ירדן, מצרים, עיראק).

71.5 אלף מגורשים¹: גירוש מהגרי עבודה החל כבר בשנת 1995. הגירושים הגדולים החלו בספטמבר 2002, עם הקמתה של משטרת ההגירה. יחד עם העלייה במספר המגורשים והמעצרים כך עלו גם התלונות של אלימות שוטרים. תקופת השיא של הגירוש הייתה בשנים 2003-2004 במהלכה גורשו כ-38 אלף מהגרים, למעלה מחצי ממה שגורשו במהלך העשור כולו. בשנות השיא של הגירוש התחוללו גם המעצרים האכזריים ביותר שנודעו לשמצה: מעצרים בכנסיות, סימון דירות מהגרים בצבע, פשיטות על מועדוני לילה, מעצרי הורים לילדים ועוד. מתנדבי המוקד ערכו בשנים אלו כ-1,150 ביקורים במתקני המעצר השונים והעניקו סיוע פרה-משפטי למעלה מ-8,000 מהגרים.

¹ נתוני מספר אשרות ומספר מגורשים מתוך: רוני בר צורי, עובדים זרים ללא היתר שגורשו מישראל בשנת 2008, מינהל מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת, מאי 2009.

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

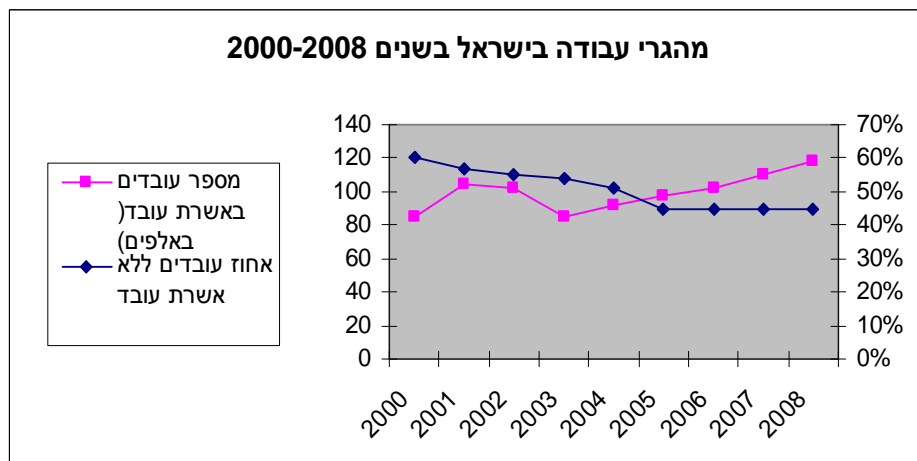
"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

אשרות להבאת מהגרי עבודה- עלייה קבועה במתן האשרות כש"ס מחזיקה בתיק התמ"ת : הבאה של מהגרי עבודה היא תופעה קבועה לכל אורך העשור. בתאריך 31.10 התראיין השר אלי ישי לתוכנית "פגוש את העיתונות" וטען כי בשנים שש"ס הייתה בממשלה היא פעלה לצמצום כניסת מהגרי העבודה. הנתונים מראים שההפך הוא הנכון: בכל פעם שש"ס החזיקה בתיק התמ"ת (המשרד שאחראי על היתרי הזרים עד 2008, אז עברה האחריות למשרד הפנים, שוב בראשות ש"ס) הייתה עלייה מתמדת במספר האשרות. השנים בהן חל צמצום באשרות היו דווקא בין השנים 2003 ועד מחצית 2005 בהן היה אהוד אולמרט שר התמ"ת. החל מהמחצית השנייה של-2005 ש"ס חוזרת להיות האחראית על היתרי ההעסקה, ובשנים אלו חלה עלייה של כ-20% בהיתרים.

שר העבודה / התמ"ת	שנה	מהגרי עבודה באשרת עובד (באלפים)
אלי ישי (ש"ס)	2000	85
שלמה בניזרי (ש"ס)	2001	104
שלמה בניזרי (ש"ס)	2002	102
אהוד אולמרט (ליכוד)	2003	85
אהוד אולמרט (ליכוד)	2004	91.5
אהוד אולמרט (ליכוד) / ש"ס (אלי ישי)	2005	98
אלי ישי (ש"ס)	2006	102
אלי ישי (ש"ס)	2007	110
אלי ישי (ש"ס)	2008	118

2009 - שיא במספר האשרות לזרים: ממשלת נתניהו מצהירה ללא הרף כי הממשלה קבעה לה לצמצם את מספר הזרים. הנתונים מראים, שוב, שההפך הוא הנכון- 120 אלף אשרות לזרים בשנה זו, **שיא של כל הזמנים.**

הגידול במספר מהגרי עבודה נובע בעיקר מהגידול באשרות. ניתן לראות מהתרשים הבא שאחוז העובדים ללא אשרות ירד בעשור האחרון והתייצב על 45% מכלל מהגרי העבודה בשנת 2005.

מהגרי העבודה החוקיים- החשופים ביותר לניצול: באופן פראדוקסאלי, דווקא מהגרי העבודה החוקיים הם החשופים ביותר לניצול ושעבוד. מהגרי עבודה חוקיים נאלצים לשלם דמי תיווך הנעים בין 3,000 דולר (פיליפינים) ל-30,000 דולר (סין). מהגרים רבים נאלצים לעבוד זמן רב כדי להחזיר

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

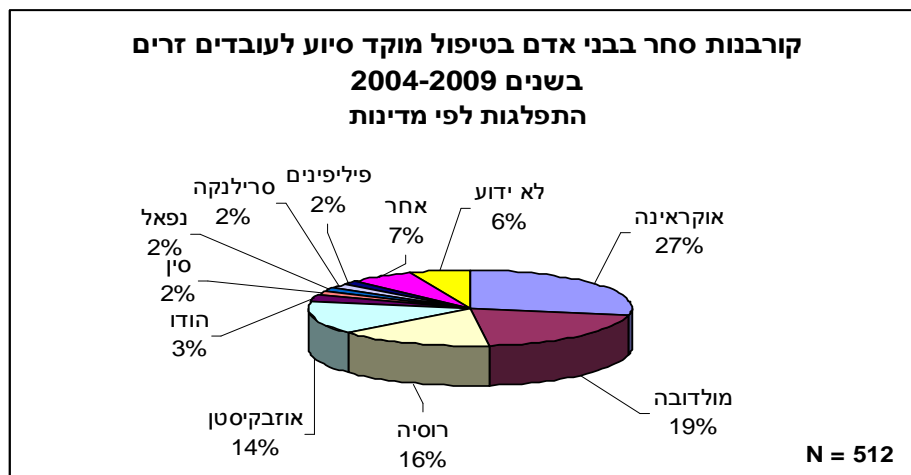
את ההלוואות. זאת ועוד, מחקרים רבים מראים שהעובדים החוקיים מרוויחים את השכר הנמוך ביותר, הרבה מתחת לשכר המינימום.

הישגים עיקריים: ביקורת שיפוטית על מעצר (2000), איסור מעצר בעת הגשת תלונה למשטרה (2001), הצבת פקחי תמ"ת בכלא (2002), הליך שחרור בערבות ממעצר (2002), נוהל "שמיים סגורים" (2002), נוהל טיפול באלימות משטרתית (2006), ביטול הסדר הכבילה (2006- יחד עם ארגונים נוספים).

אתגרים לעשור הבא: עצירת הדלת המסתובבת, ביטול בפועל של הכבילה, ביטול דמי התינוך, צמצום מדיניות הגירוש.

ב.סחר בבני אדם:

סייענו למעל 800 קורבנות סחר בבני אדם: מרביתן נשים, קורבנות סחר לזנות. הקורבנות הגיעו מ-25 מדינות. רצ"ב התפלגות.

עלייה בקורבנות סחר שלא למטרות זנות: החל משנת 2007 ישנה ירידה תלולה במספר קורבנות הסחר למטרות זנות ועלייה בקורבנות סחר ושעבוד אחרים, בעיקר עבדות ביתית ותנאי עבודת בבניין וחקלאות.

התפלגות קורבנות סחר בטיפול המוקד

סה"כ	עבדות	זנות	שנה
605		605	1999-2005
77		77	2006
40	10	30	2007
46	26	20	2008
36	14	22	*2009
804			עד סוף ספטמבר

סחר בנשים ישראליות לחו"ל: בשנת 2006 חשפו מתנדבות המוקד תופעה חדשה של סחר בישראליות לזנות בחו"ל. המתנדבות ענו למודעות "ידרושות" בעיתונים והעבירו המידע למשטרה. בעקבות התלונות נעצרו חמישה סוחרים נשים ישראלים (שלוש מהן נשים). תלונות נוספות עדיין בחקירה.

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

סחר פנים בנשים ישראליות: תעשיית המין לא נעלמה, היא שינתה פניה. נשים ישראליות בתעשיית המין סובלות משעבוד, ניצול, אלימות ופרקטיקות אחרות שהיו נפוצות כלפי נשים שנסחרו מחו"ל. הרשויות טרם הכירו בכך שמדובר בסחר בבני אדם, כחול – לבן, אך דו"ח משרד החוץ האמריקאי על הסחר בבני אדם לשנת 2008 מציין זאת.

הישגים עיקריים: שחרור עדות ממעצר (2001), סיוע משפטי לקורבנות סחר מטעם המדינה (2003), הקמת מקלט מעגן לקורבנות סחר (2004), קבלת טיפול רפואי מהמדינה (2004), מניעת גירוש נסחרים למצרים (2005), העברה ישירה למקלט ללא מעצר (2006), חוק איסור סחר בבני אדם (2006), הענקת אשרות שיקום (2006), הענקת פיצויים ללא הוכחת נזק (2006), מעצר סוחרי נשים ישראליות (2007), החלטה להקים ב-2009 מקלט לכל קורבנות הסחר בבני האדם.

אתגרים לעשור הבא: שיפור איתור קורבנות הסחר, הגשת יותר כתבי אישום, החלת חוק איסור סחר גם על נשים ישראליות בזנות.

ג. פליטים ומבקשי מקלט:

ישראל- המדינה הקמצינית במערב בהענקת מעמד לפליטים: מאז שחתמה ישראל על אמנת הפליטים (1951) הוכרו על פי האמנה רק כ-170 פליטים, כאשר לפחות מאה מתוכם עזבו מאז את הארץ, בעיקר לקנדה. בשנת 2008 הכירה ישראל בכ-3 פליטים בלבד, ובפליט נוסף לאחר ערעור.² לשם השוואה: יוון, הממוקמת אחרונה באירופה בקבלת בקשות המקלט בתחומה, אשרה באותה שנה כ-379 בקשות.

19,000 מספר מבקשי המקלט בישראל: 9,000 מתוכם מאריתריאה, 7000 מסודאן וכ-300 מקונגו. קרוב ל-2,000 מתוכם הם ילדים. מוקד סיוע לעובדים זרים העניק סיוע ישיר לכ-5,300 מתוכם וסייע בשחרורם מהכלא של מעלה מ-1,500 מבקשי מקלט. כ-1,500 עדיין שוהים במעצר, רובם בכלא קציעות והיתר בכלא גבעון.

הישגים עיקריים בעשור החולף: ביקורת שיפוטית על מעצר מבקשי מקלט (2006), שחרור משפחות פליטים ממעצר (2007), הענקת תושבות ארעית ל-452 פליטים דרפורים (2007), מאבק ציבורי נגד החוק למניעת הסתננות, ביטול נוהל גדרה חדרה, שקיפות של הליכי בקשת מקלט.

אתגרים לעשור הקרוב: ביטול הצעת החוק למניעת הסתננות, הקמת מערכת מקלט מוסדרת בחוק, שחרור הפליטים ממעצר, עיגון זכות העבודה של הפליטים בחוק.

ד. משפחות וילדים:

משפחות וילדים ללא מעמד: 2000 ילדים ללא מעמד חיים עם משפחותיהם בישראל. לאחר מאבק ציבורי ממושך החליט ראש הממשלה לדחות את גירושם לחודש אוגוסט 2010.

²הנתונים מהדו"ח השנתי של נציבות הפליטים של האו"ם לשנת 2008.

מוקד סיוע לעובדים זרים (ע"ר)

"וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים", שמות כ"ב, פסוק כ'

משפחות וילדים בעלי מעמד: בשנת 2006 החליטה מדינת ישראל להעניק לכ-562 משפחות מעמד קבע בישראל. ה"מוקד" סייע לכ-460 מתוכם להגיש בקשה למשרד הפנים והוביל את המאבק המשפטי והציבורי להכרה בהם.

אתגרים לעשור הקרוב: הסדרת מעמד לילדים ומשפחותיהם בחקיקה, העברת חוק איסור מעצר ילדים (הצ"ח של הח"כים ניצן הורוביץ, דני דנון ודב חנין).

ה. קטינים בלתי מלווים:

קטינים בכלא: המוקד סייע לכ-275 קטינים לא מלווים שהיו עצורים במתקני המעצר. 5 מתוכם הועברו על ידינו לפנימיית ימין אורד, לכ-50 איתרנו משמורנים מהקהילה ולכ-8 איתרנו משמורנים ישראלים. כיום שוהים כ-30 קטינים בכלא.

הישגים עיקריים: מתקני מעצר נפרדים לקטינים (2003), ייצוג משפטי לקטינים על ידי המדינה (2007), מעורבות שירותי הרווחה במעצר (2007).

אתגרים לעשור הבא: מניעת מעצר של קטינים, העברת האחריות על קטינים לא מלווים ממשרד הפנים למשרד הרווחה, שילוב הקטינים במערכת החינוך.